

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Савастєєва О.М.

доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і фінансів

Колінько А.Є.

здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Одеса, Україна

Головним завданням організації системи публічних закупівель виступає задоволення суспільних потреб щодо товарів, робіт та послуг, а також забезпечення функціонування і фінансування бюджетних установ на засадах організаційної та соціально-економічної ефективності.

В умовах посилення кризових явищ у світовій фінансовій системі, особливого значення набуває система забезпечення державного фінансового контролю [1].

Водночас, як зазначають Хомутенко А.В. і Хомутенко В.П., «при здійсненні закупівельних процедур нерідко виникають випадки: невідхилення

замовником тендерної пропозиції учасника, яка не відповідала умовам тендерної документації; недотримання порядку визначення предмета закупівлі; придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель відповідно до вимог закону; укладення з учасником, який став переможцем процедури закупівлі, договору про закупівлю, умови якого не відповідають вимогам тендерної документації та/або тендерної пропозиції переможця процедури закупівлі; порушення при складанні тендерної документації; проведення переговорної процедури за відсутності визначених підстав; укладення договорів, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених законом та порушення інших вимог закону про публічні закупівлі» [2, с. 31].

Саме метою запобігання таким негативним явищам з'являється об'єктивна необхідність організації контролю в сфері публічних закупівель зі сторони державних органів, що створить підґрунтя для законного, ефективного і економного використання державних і муніципальних фінансових ресурсів, а також має сприяти попередженню, виявленню та виправленню порушень фінансово-бюджетних процедур у сфері публічних закупівель.

Слід погодитися з визначенням Т. А. Жадана, який розглядає державний фінансовий контроль «як сукупність форм, методів та інструментів контролю, за допомогою яких органи державного фінансового контролю одержують інформацію про фактичний стан справ щодо процесів формування, розподілу і використання державних фінансових ресурсів на всіх рівнях державного сектору економіки, порівнюють отримані дані з цільовими або нормативними вимогами, визначають розміри і причини виявлених відхилень, вживають заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері управління державними фінансовими ресурсами» [3, с. 166].

Державний контроль в сфері публічних закупівель забезпечується уповноваженими державними інституціями згідно з нормами Закону України «Про публічні закупівлі» [4]. Згідно з діючими правовими нормами в сфері публічних закупівель, уповноваженими суб'єктами фінансового контролю виступають Рахункова палата, Державна аудиторська служба України, а також Державна казначейська служба України. Необхідно зауважити, що саме Держаудитслужба України є центральним органом виконавчої влади, що впроваджує пріоритети державної політики в сфері урядового фінансового контролю.

За словами Чебан Ю.Ю., Мороз Т.О., Черновол С.В., «моніторинг публічних закупівель є унікальним заходом державного фінансового контролю, особливість якого полягає у відкритості та прозорості, щодо основних дій як замовників, так і працівників Державної аудиторської служби. Результати моніторингу відображаються в електронній системі закупівель публічно» [5].

Результати діяльності Держаудитслужби в сфері моніторингу закупівель представлені на рис. 1.

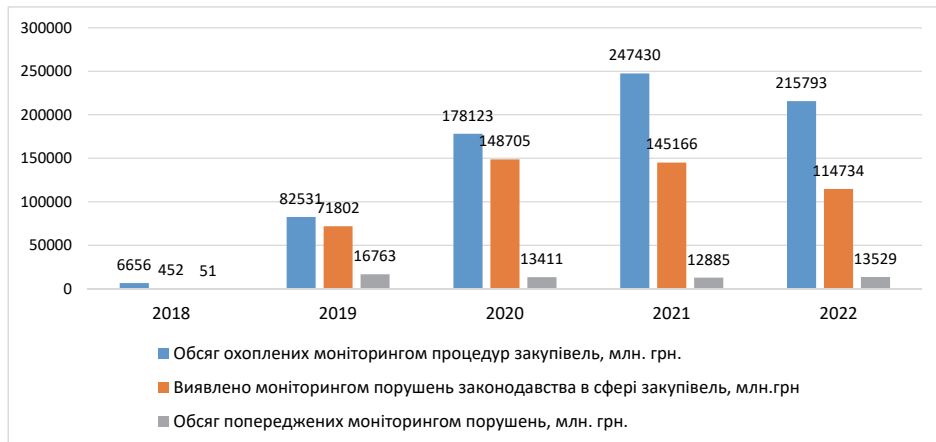

Рис. 1. Аналіз звітів Держаудитслужби щодо моніторингу закупівель за 2018-2022 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [6].

Порушення, що встановлюються моніторингом закупівель, здебільшого пов'язані із невідповідністю тендерної документації замовника нормам Закону про публічні закупівлі. Завдяки застосуванню методики визначення автоматичних індикаторів ризиків було попереджено 23% порушень через відміну 2577 торгів на суму 14607,7 млн. грн. та розірванню 873 договорів на суму 2156,1 млн. грн. [6].

Отже, організація урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель є досить складною діяльністю, ефективність якої оцінюється за допомогою низки показників. Моніторинг, який реалізується Державною аудиторською службою України, є найбільш ефективною формою в системі організації урядового фінансового контролю публічних закупівель, який включає безпосередньо процедуру закупівель, укладення контракту і його виконання та містить аналіз законності закупівель, дотримання нормативних процедур, оцінювання своєчасності одержання товарів, послуг і проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів публічних закупівель.

Список використаної літератури

1. Савастєєва О.М. Фінансово-економічна безпека в контексті захисту національних інтересів у фінансовій сфері. *Управління системою фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв; 16-18 листопада 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 106-107.
2. Хомутенко В.П., Хомутенко А.В. Оцінка ефективності урядового фінансового контролю в сфері публічних закупівель в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. Випуск 36. С. 30-38.

3. Жадан Т. А. Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль». *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. № 16. С. 161–168.

4. Про публічні закупівлі: Закон України № 922-VIII від 25.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення 01.11.2023).

5. Чебан Ю.Ю., Мороз Т.О., Черновол С.В. Моніторинг публічних закупівель: напрями удосконалення. Міжнародний форум «Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни». Миколаїв. 26-28 травня 2022 р. URL: <https://www.mnau.edu.ua/nauk-rob/ndv/nauk-prof-konf/>. (дата звернення 01.11.2023).

6. Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік, 2021 рік та січень-жовтень 2022 рік. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/zvit_polozhennya_doporogovi_zakupivli.pdf (дата звернення 01.11.2023).